

ОЦІНКА ЗАБІЙНИХ ЯКОСТЕЙ БУГАЙЦІВ МОЛОЧНИХ ПОРІД

Т. В. Підпала, доктор сільськогосподарських наук, професор

Н. В. Гребенюк, аспірант

Миколаївський національний аграрний університет

Наведено результати досліджень забійних якостей бугайців спеціалізованих молочних порід, вирощених до високої живої маси у 13-місячному віці. Встановлено, що інтенсивна відгодівля повнораціональними моносумішами (ЗЗР) сприяє прояву високої м'ясної продуктивності у молодняка молочних порід. Забійний вихід у бугайців досліджуваних порід становив 54,7-56,9%.

Ключові слова: бугайці, відгодівля, утримання, продуктивність, жива маса, забійна маса, забійний вихід.

Постановка проблеми. Важливою проблемою тваринницьких галузей є збільшення виробництва м'яса, зокрема яловичини. Проте значна кількість яловичини виробляється за рахунок використання молодняка великої рогатої худоби молочного і комбінованого напрямів продуктивності. Прибутковість виробництва яловичини залежить саме від інтенсивного вирощування бугайців молочних порід до високої живої маси у ранньому віці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основним джерелом одержання яловичини є молочні породи великої рогатої худоби [4]. Для якісного удосконалення вітчизняних порід широко використовувалася голштинська порода [1, 3]. Відомо, що тварини спеціалізованих молочних порід, а особливо голштинської, мають суху будову тіла, що впливає на їх м'ясні якості [5]. Багато науковців досліджували м'ясну продуктивність і якість м'яса у помісних тварин [2, 10, 9]. Проте, як думки, так і результати дослідників є неоднозначними. Деякі з них вважають, що з використанням голштинської породи поліпшується не лише молочна, а й м'ясна продуктивність. Інші, навпаки, доводять погіршення м'ясних якостей помісей, порівняно із чистопородними тваринами, у міру підвищення кровності за голштинською породою [8]. Практика вітчизняних та зарубіжних досліджень м'ясних та забійних якостей тварин молочних

© Підпала Т. В., Гребенюк Н. В., 2015

порід свідчить про можливість одержання від них високих кількісних показників [11]. Проте потенціальні можливості реалізації м'ясної продуктивності великої рогатої худоби основних порід використовуються менш ніж наполовину [6]. Тому розроблення інтенсивної технології вирощування та відгодівлі бугайців спеціалізованих молочних порід та визначення їх забійних якостей є актуальним питанням для дослідження.

Метою статті є дослідження м'ясної продуктивності молочних порід худоби після забою, інтенсивно вирощених бугайців.

Матеріал і методика досліджень. Науково-господарський дослід проводили в умовах племзаводу СТОВ «Промінь» Арбузинського району, Миколаївської області. Основним напрямом галузі скотарства є виробництво молока, яке нероздільно пов'язано з вирощуванням телиць для ремонту стада і вирощуванням бугайців на м'ясо.

Для проведення досліджень було сформовано з новонароджених телят голштинської, української чорно-рябої та української червоно-рябої молочних порід за принципом параналогів шість груп бугайців по 15 голів кожна, з них три контрольні та три дослідні. Піддослідні тварини утримувалися в подібних умовах комфортного технологічного середовища. До 2-місячного віку бугайців утримували в індивідуальних пластикових будиночках-вольєрах, розміщених на майданчику. Їх годівлю здійснювали за типовими раціонами з передбаченням раннього (з 4-денного віку телят) згодовування концентрованих кормів. Відмінностями у годівлі було: бугайцям контрольної групи випоювали свіжовидоєне молозиво, а дослідної – розморожене молозиво.

У період дорощування та відгодівлі утримання бугайців контрольних і дослідних груп – безприв'язне, групове, у приміщеннях з природною вентиляцією та кормовигульними майданчиками, які обладнані тіншовими навісами над кормовим столом. Для годівлі тварин контрольної групи застосовували повнораціонну моносуміш, виготовлену з консервованих кормів за розробленими раціонами для молодняка. Бугайцям дослідних груп згодовували залишки загально змішаного раціону (ЗЗР), який було виготовлено з консервованих кормів для корів дійного стада, але з додаванням концентратів.

Для оцінки м'ясних якостей проводили контрольний забій трьох бугайців кожної породи з контрольних та дослідних груп. Передзабійну живу масу визначали після 24-годинної голодної витримки, а після забою тварин – масу парної туші, масу внутрішнього жиру, забійну масу, забійний вихід [12]. За результатами забою визначали проміри: довжину туші, довжину та обхват стегна і розраховували коефіцієнти повном'ясності туші (K_1) і стегна (K_2).

Дані опрацьовані з використанням методів варіаційної статистики [7] та пакету прикладного програмного забезпечення MS EXCEL, 2010.

Результати досліджень. Встановлено, що бугайці контрольних і дослідних груп характеризувалися високими показниками м'ясних якостей у віці 13-ти місяців (табл. 1).

За даними порівняльного аналізу результатів забою перевагу мали тварини дослідних груп. Так, за показником «передзабійна жива маса» переважали бугайці голштинської породи. Різниця порівняно з ровесниками контрольної групи становила 18,3 кг ($P>0,95$).

Аналогічно встановлено їх перевагу й за іншими показниками післязабійної оцінки м'ясної продуктивності молодняка молочної худоби, зокрема забійною масою, масою парної туші, виходом туші та забійним виходом. Різниця становила 22,2 кг ($P>0,99$); 15,9 кг ($P>0,95$); 1,4 і 1,1% відповідно.

Щодо забійних якостей бугайців української чорно-рябої молочної породи, то можна відмітити вищі показники у тварин контрольної групи. Проте бугайці як контрольної, так і дослідної груп характеризуються високими показниками забійного виходу – 55,6 і 56,7% відповідно.

Разом з тим, бугайці української червоно-рябої молочної породи як контрольної, так і дослідної груп переважають ровесників голштинської та української чорно-рябої молочної порід за виходом туші та забійним виходом. Різниця між порівнювальними групами піддослідних тварин досліджуваних порід становила 1,1 і 0,2; 2,0 і 1,5% відповідно. Це пояснюється наявністю спадковості симентальської породи, яка використовувалася у якості материнської при виведенні української червоно-рябої молочної породи.

Таблиця 1

**Післязайбійна оцінка м'ясної продуктивності
бугайців різних порід, $\bar{X} \pm S\bar{x}$**

Показник	Порода		
	Г, n=15	УЧРМ, n=15	УЧеРМ, n=15
Контрольна група			
Знімна жива маса, кг	424,7±5,11	443,8±5,43	421,1±3,71
Приймальна жива маса, кг	420,4±4,95	437,2±5,09	418,6±3,88
Передзайбійна жива маса, кг	411,9±3,79	426,0±4,32	409,9±3,46
Зайбійна маса, кг	229,0±3,88	230,7±2,74	232,4±3,18
Маса парної туші, кг	221,6±4,02	226,6±3,05	224,6±4,01
Маса внутрішнього жиру, кг	5,03±0,11	4,74±0,18	5,73±0,09
Вихід туші, %	53,8±0,34	53,2±0,49	54,8±0,76
Вихід внутрішнього жиру, %	1,2±0,20	1,1±0,18	1,4±0,22
Зайбійний вихід, %	55,6±0,48	54,7±0,85	56,7±0,69
Дослідна група			
Знімна жива маса, кг	443,3±4,98	430,3±5,36	434,3±4,25
Приймальна жива маса, кг	439,6±3,76	425,9±4,87	429,9±3,87
Передзайбійна жива маса, кг	430,2±4,05*	417,7±3,96	421,2±3,56
Зайбійна маса, кг	243,8±3,41**	231,4±2,97	239,7±3,92
Маса парної туші, кг	237,5±4,18	226,8±3,25	234,2±3,58
Маса внутрішнього жиру, кг	5,59±0,17	5,01±0,22	5,90±0,30
Вихід туші, %	55,2±0,60	54,3±0,51	55,6±0,73
Вихід внутрішнього жиру, %	1,3±0,22	1,2±0,12	1,4±0,21
Зайбійний вихід, %	56,7±0,59	55,4±0,77	56,9±0,84

Примітки: Г – голштинська порода, УЧРМ – українська чорно-ряба молочна,
УЧеРМ – українська червоно-ряба молочна; * P>0,95; ** – P>0,99

На підставі даних промірів туш бугайців визначили коефіцієнти повном'ясності молодняка молочних порід (табл. 2).

Встановлено, що відмінності за окремими промірами туш бугайців контрольних і дослідних груп знаходяться в межах похибки середньої арифметичної величини. Це свідчить про добрі м'ясні якості бугайців молочних порід, відгодовля яких здійснювалася як з використанням загально змішаного раціону, виготовленого з консервованих кормів для молодняка, так і згодовування залишків ЗЗР, виготовленого для корів дійного стада з додаванням концентратів.

Основні проміри туші бугайців різних порід, $\bar{X} \pm Sx$

Показник	Порода		
	Г, n=15	УЧРМ, n=15	УЧЕРМ, n=15
Контрольна група			
Довжина туші, см	189,4±0,76	187,8±0,89	185,1±0,80
Довжина тулубу, см	114,6±0,62	112,5±0,45	110,9±0,54
Довжина стегна, см	68,7±0,45	66,5±0,31	67,9±0,65
Обхват стегна, см	91,4±0,32	89,8±0,27	93,0±0,75
K ₁	117,0±1,44	120,1±1,53	121,3±1,08
K ₂	133,0±2,28	135,0±3,06	136,9±2,89
Дослідна група			
Довжина туші, см	188,7±0,58	184,5±0,66	187,9±0,75
Довжина тулубу, см	113,9±0,49	110,8±0,72	112,4±0,60
Довжина стегна, см	69,4±0,65	67,7±0,52	68,8±0,55
Обхват стегна, см	88,7±0,41	87,5±0,32	90,9±0,44
K ₁	125,8±1,76	122,9±2,05	124,6±1,58
K ₂	127,8±2,06	129,2±2,91	132,1±3,08

Висновки. У результаті досліджень доведено, що використання для вирощування і відгодівлі бугайців спеціалізованих молочних порід залишків загально змішаного раціону, виготовленого для корів дійного стада з додаванням концентратів, сприяє прояву високої м'ясної продуктивності у ранньому віці молодняка. Забійний вихід у бугайців досліджуваних порід становив **54,7-56,9%**.

Список використаних джерел:

1. Буркат В. П. Використання голштинів у поліпшенні молочної худоби / В. П. Буркат. — К. : Урожай, 1976. — С. 48.
2. Вдовиченко Ю. В. Рост, развитие и мясные качества бычков красной степной породы и помесей с голштино-фризами в разных технологических условиях : автореф. дис. на соискание ученой. степени канд. с.-х. наук : спец. 06.02.04 «Частная зоотехния; технология производства продуктов животноводства» / Ю. В. Вдовиченко. — Харьков, 1991. — 22 с.
3. Дзюба Н. Эффективность и целесообразность производства телятины и молодой говядины / Н. Дзюба, О. Могилец // Молочное и мясное скотоводство. — 2005. — № 5. — С. 7—10.
4. Козырь В. О возрасте и живой массе скота при убое в степной зоне Украины / В. Козырь // Тваринництво України. — 2011. — № 5. — С. 9—13.
5. Кудлай І. М. Вплив рівня годівлі на м'ясні якості телиць української чорно-рябої молочної породи / І. М. Кудлай // Вісник Білоцерківського державного аграрного університету. — Біла Церква : НТПІ БДАУ, 1999. — Вип. 9. — С. 213—216.

6. Михальченко С. А. Формування м'ясної продуктивності бичків молочних і комбінованих порід в онтогенезі / С. А. Михальченко. — Харків : Орігінал, 1998. — 188 с.
7. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. — М. : Колос, 1969. — 256 с.
8. Прудов А. И. Использование голштинской породы для интенсификации селекции молочного скота / А. И. Прудов. — М. : Нива России, 1992. — 191 с.
9. Савчук О. В. Порівняльна оцінка росту, розвитку і м'ясних якостей бугайців молочних порід різного походження : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук : спец. 06.02.01 «Розведення та селекція тварин» / О. В. Савчук. — с. Чубинське, 2004. — 17 с.
10. Стріха Л. О. Селекційно-генетична оцінка м'ясної продуктивності худоби української червоної молочної породи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук : спец. 06.02.01 «Розведення та селекція тварин» / Л. О. Стріха. — Херсон, 2009. — 17 с.
11. Хмельничий Л. М. Біологічні особливості продуктивних та екстер'єрних якостей бугайців української бурої молочної породи / Л. М. Хмельничий, А. М. Сологуб // Вісник Сумського НАУ : наук. журнал : серія «Тваринництво». — Суми : СНАУ, 2013. — Вип. 7 (23). — С. 93—101.
12. Шкурин Г. Т. Забійні якості великої рогатої худоби: методики досліджень / Г. Т. Шкурин, О. Г. Тимченко, Ю. В. Вдовиченко. — К. : Аграрна наука, 2002. — 50 с.

*Т. В. Подпалая, Н. В. Гребенюк. **Оценка убойных качеств бычков молочных пород.***

Представлены результаты исследований убойных качеств бычков специализированных молочных пород, выращенных с высокой живой массой в 13-месячном возрасте. Установлено, что интенсивный откорм полнорационными моносемьями (ОСР) способствует проявлению высокой мясной продуктивности у молодняка молочных пород. Убойный выход у бычков исследуемых пород составил 54,7-56,9%.

*T. Pidpala, N. Grebenuk. **Evaluation of slaughter steers qualities of dairy breeds.***

The results of investigations of slaughter steers qualities of specialized dairy breeds, reared with a high body weight at 13 months of age are given. It was found that intensive fattening with full-homogeneous mixture (FHM) contributes to the manifestation of high meat productivity in young dairy breeds. Slaughter yield in bulls studied species was 54,7-56,9%.